

11 MAY 2017

4th International Conference on
Geographical Sciences
Shiraz, Iran

بررسی امکانات موجود کوهستان مشرف به شهر تهران بر توسعه کوهنوردی و گردشگری

شهنام جباری^۱، زهرا حاجی انزهایی^۲

^۱ دانشجوی دکتری تربیت بدنی و علوم ورزشی - مدیریت ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب shahnamjabbari@yahoo.com
^۲ استادیار دانشکده تربیت بدنی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی Zah.Haji_Anzehaei@iauctb.ac.ir

چکیده

هدف از انجام تحقیق حاضر، بررسی شرایط جغرافیایی کوهستان مشرف به شهر تهران بر توسعه کوه نوردی و گردشگری می باشد. روش تحقیق، توصیفی - پیمایشی است. جامعه آماری پژوهش، گردشگران کوهرو و کوهنوردان مراجعه کننده مستمر به رود دره های دارآباد، کلک چال، دربند، ولنجک و درکه به عنوان مسیرهای اصلی کوهستان مشرف به شهر تهران، می باشد. ابزار گردآوری اطلاعات شامل پرسشنامه محقق ساخته ۳۵ سؤالی است. پایایی پرسشنامه با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۳ محاسبه شد. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از آزمون تحلیل عاملی انجام شد. یافته های تحقیق نشان داد یافته های تحقیق حاکی از آن بود که امکانات موجود کوهستان مشرف به شهر تهران بر توسعه کوهنوردی و گردشگری تأثیر دارد. نتایج تحقیق حاکی از آن بود که از بین متغیرهای مربوط به امکانات موجود در کوهستان، "امنیت مسیر برای گردشگران (سالمندان، کودکان، زنان، ...)"، "وضعیت بهداشت و مدیریت جمع آوری، دفع و انتقال زباله" و "فضاهای تفریحی و ایستگاه های بازی"، دارای بیشترین بار عاملی می باشد.

واژه های کلیدی

گردشگری، کوهستان، کوهنوردی، تهران، امکانات

مقدمه

کوه ها مجموعه ای از زیباترین جلوه های طبیعی را در خود جای داده اند. پستی و بلندی، ارتفاع، دره، آبشار، گل و گیاه و... از مناظری هستند که در مجموع، کوه ها را به موزه های منحصر به فرد طبیعی تبدیل نموده اند. آرامش محیط و دوری از جنجال و شلوغی شهرها از دلایلی هستند که هرساله میلیون ها انسان را به کوه ها می کشاند (۵). امروزه یکی از انواع جهانگردی که موجب رشد سریع و رونق بازار گردشگری شده و بسیار مورد علاقه و استفاده مردم دنیا واقع شده، جهانگردی ورزشی است (۸). در رونق بازار جهانگردی و جهانگردی ورزشی، برگزاری انواع مسابقات ورزشی و خدمات نقش مهمی دارد به طوری که انگیزه های قوی برای حضور و شرکت مردم در محل برگزاری مسابقات و منطقه میزبان است. معتقدند جهانگردی رویداد ورزشی، استعدادهای بالقوه ای برای گسترش منابع داخل شهر برای ورزش، تفریح، نمایش، خرده فروشی و خدمات دارد (۸). پدیده

جهانگردی ورزشی را پدیده اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی می داند که از تعامل فعالیت، مردم و مکان به وجود می آید (۱). در بررسی نقش توانمندی های استان تهران در توریسم ورزشی بیان می کند که موقعیت جغرافیایی استان تهران به گونه ای است که امکان توسعه انواع توریسم ورزشی اعم از بیابانگردی، ورزش های کوهستانی، آبی، اسکی و غیره در آن وجود دارد (۳). مسیرهای طراحی شده مشجر کوهستانی و راه های پیاده در گشودگی های درون دره ها یا بر سطوح هموار بر فراز تپه و یال ارتفاعات به یکدیگر می پیوندند و مسیرهای گسترده باغ مانندی را پدید می آورند که به تناسب هر جایگاه و چشم انداز، منزلگاهی در آن ها برای استراحت و اقامت کوتاه ساخته می شود. سوم پهنه طبیعت بکر بوده از جایی آغاز می شود که کوهستان صعب العبور شده و ارتفاع می گیرد (۹). این سطح، عرصه ورزشکاران، کوهنوردانی است که عزم صعود به قله کوهستان و پناهگاه های آنرا دارند. در این عرصه هیچ نوع دخالتی مجاز نمی باشد، زیرا با سرشت کوهستان سازگار نیست و افرادی که قصد دارند به فضای بکر و طبیعت وحشی کوهستان دست یابند عزم این فضای را می کنند و مسیرها بیشتر توسط خود کوهنوردان که آشنا به کوهستان هستند شکل می گیرد. پناهگاه ها، محل استراحت و منزلگاهی برای استراحت و حرکت مجدد هستند (۴).

تحقیق حاضر با هدف بررسی شرایط جغرافیایی کوهستان مشرف به شهر تهران بر توسعه کوهنوردی و گردشگری انجام خواهد شد.

مواد و روش

محدوده مطالعاتی

قلمروی تحقیق، کوهستان مشرف به شهر تهران، شامل: رود دره ها و مسیرهای کوهپیمایی و گردشگری کوه توچال به ترتیب از شرق به غرب: مسیرهای دارآباد، کلک چال، دربند، ولنجک و درکه می باشد. گستره این کوه، شرق تا غرب تهران بزرگ را در برمی گیرد به گونه ای که کرانه شرقی به رودبار قصران و کرانه غربی آن به دره سولقان و امامزاده داود و از سمت جنوب به حاشیه شمالی شهر تهران منتهی می گردد. ویژگی های طبیعی منحصر به فرد به ویژه زمستان های سرد و به لحاظ جوی ناپایدار و پربارش، همچنین خط